

**OLIMPIADA NAȚIONALĂ
UNIVERSUL CUNOAȘTERII PRIN LECTURĂ
pentru elevii din mediul rural
Clasa a V-a
Etapa județeană, 27 martie 2016**

Partea I (20 de puncte)

Citește cu atenție textul următor, apoi rezolvă sarcinile de lucru:

Trăia odată un ceasornicar bătrân. Într-o zi, plimbându-se printr-o pădure de la marginea orașului, văzu un ceas aruncat la rădăcina unui stejar. Era mare cât un băiat sau o fetiță de patru ani, avea limbile de aur și cifrele de pietre scumpe. Niciodată nu mai văzuse ceasornicarul un asemenea ceas! Îl privi pe toate părțile, însă ceasul nu mergea. Îl luă acasă și îl desfăcu să îl repare. Pe vremea aceea, în fiecare ceas locuia un pitic. El era cel care mișca roțile dințate și bătea cu un ciocănel, făcând tic-tac, tic-tac... Ceasul pe care îl găsisese meșterul nu avea pitic. Avea însă un pitic într-un sertar, de la un ceas care fusese strivit din greșeală de stăpânul său. Repară ceasornicarul ceasul și îl așează în vitrină, doar, doar o veni păgubitul după el.

Într-o zi trecu pe acolo împăratul care, văzând ceasul, dori să-l cumpere. Îl duse la palat și îl așează în sala tronului păzit de doi ostași. Din ziua aceea se petrecu un lucru tare ciudat. De câte ori venea la palat câte un boier să se plângă că-l necăjesc țăranii, abia îi spunea împăratul: „Vorbește! Îți dau voie să vorbești o oră...” că ceasul cu limbi de aur și arăta că ora trecuse! Pleca boierul supărat, fără să apuce să deschidă gura. Dacă venea însă o văduvă, care îl învinuia pe boier că-i fură și ultima bucă de pâine, împăratul îi spunea:

– Ei, vorbește și tu! Îți dau voie o clipă... Și iată că după ceasul cu limba de aur, clipa ținea, ținea și nu se mai sfârșea... Pleca văduva numai când spusese tot ce avea pe inimă!

Dacă au văzut așa, s-au strâns boierii într-o zi și s-au dus la împărat.

– Măria Ta, nu se mai poate... Ceasul Măriei Tale ne face viața amară. Nu merge bine, Măria-Ta!

L-a chemat împăratul pe ceasornicar și i-a dat ceasul să-l repare.(...) Ajuns acasă, ceasornicarul scoase piticul din ceas și îl întrebă ce se întâmplă.

– Meștere, meștere – ofiță piticul – ce să fac dacă am o inimă? Inima ține cu oamenii nevoiași și nu-i iubește pe boierii hrăpăreți (...)

Pentru a ieși din impas, ceasornicarul apelă la ajutorul altui meșter, care dorind să fie pe placul împăratului, construi un pitic de fier, fără inimă, care să pună ceasul în mișcare ca și piticul adevărat. Tare s-au bucurat boierii și împăratul de noul ceas! L-au așezat în sala tronului și, de atunci, din nou vorbiră boierii câte o oră, iar nevoiașii câte o clipă... Apoi, îmbătrânind, piticii din ceasornice se mutară, rând pe rând, în țara poveștilor și în locul lor fură așezați pitici de fier, sau arcuri, lanțuri, pendule și cucii. Până în zilele noastre se cunosc ceasuri cu arc, cu lanț, cu pendule sau cu cuc, dar ceasuri cu pitic sau cu inimă nu se mai cunosc decât în poveștile pentru copii.(...)

(Vladimir Colin, Povestea ceasului cu inimă)

1. Precizează locul și timpul desfășurării acțiunii. **4 p.**
2. Notează, pe foaia de concurs, litera în dreptul căreia este scrisă ideea corectă, așa cum apare în textul dat: **4 p.**
Ceasul cu limbile de aur nu avea:
a) un pitic ca oricare ceas; b) inimă; c) cifrele de pietre scumpe.
3. Aranjează propozițiile următoare, în ordinea apariției lor în fragment: **4 p.**

- a) Pleca văduva numai când spusese tot ce avea pe inimă!
- b) Pleca boierul supărat, fără să apuce să deschidă gura.
- c) Pe vremea aceea, în fiecare ceas locuia un pitic.
- d) Tare s-au bucurat boierii și împăratul de noul ceas!
- e) Ajuns acasă, ceasornicarul scoase piticul din ceas și îl întrebă ce se întâmplă.

4. Prezintă, într-un text de 30-35 de cuvinte, o scurtă poveste a piticului din sertar. **4 p.**
5. Descrie, în aproximativ 50 de cuvinte, o altă modalitate de măsurare a timpului (fără a recurge la utilizarea ceasului), valorificând informațiile pe care le deții de la orele de istorie, geografie etc. **4 p.**

Partea a II-a (20 de puncte)

Se dă textul:

Unic în România și vechi de aproape jumătate de secol, Muzeul ceasului din Ploiești cuprinde o bogată colecție de ceasuri făurite de meșteri vestiți din Europa, cele mai multe fiind adevărate opere de artă. Organizat din inițiativa profesorului N.I. Simache, ca secție a Muzeului de Istorie, el a fost instalat mai întâi într-o sală din Palatul Culturii, până când, prin achiziții, a căpătat un patrimoniu atât de bogat încât a avut nevoie de un local propriu.

Colecția de ceasornice a fost adusă într-o clădire construită la sfârșitul secolului al XIX-lea, care a aparținut lui Luca Elefterescu, politician conservator în primele decenii ale secolului al XX-lea, în mai multe rânduri prefect al județului Prahova. Cei care trec pragul acestui muzeu au ocazia să urmărească evoluția mijloacelor de măsurare a timpului, de la primele ceasuri - cadranele solare, ceasurile arzătoare, cu apă sau cu nisip - până la ceasornicele mecanice "antice" și cele moderne.

În prezent, muzeul are o colecție de aproape 1000 de piese, printre care: cadran solar, pendul construit din lemn în 1634, ceas pus în mișcare printr-o cădere de apă (Londra, 1654), primul ceas de buzunar ("oul de Nürnberg"), orologii de turn, o piesă din 1693 (realizare a ceasornicarului Ralf Gout), ceasul de mână construit în același an de Courvoisier (cu efigia lui Ludovic al XIV-lea), piese realizate de maeștrii londonezi Georg Prior, Edward Prior, Th. Whit, George Clarke, de ceasornicari francezi (Benjamin Balber, George Charle), austrieci (Philipp Iacob, Beyr) sau elvețieni (Pres Vaucher, A. Hess).

Sunt prezentate ceasuri care au aparținut unor personalități (Constantin Brâncoveanu, Al.I. Cuza, Mihail Kogălniceanu, Cezar Bolliac, B.P. Hasdeu, Theodor Aman, I.L. Caragiale, Duiliu Zamfirescu etc.), ceasuri distractive (al morarului, fierarului, frizerului, motanului etc.), ceasuri cu diverse indicații în afara orelor, ca și alte obiecte legate de temă.

(<http://www.skytrip.ro>, *Istoria măsurării timpului -Muzeul ceasului, unic în România*)

1. Notează numele inițiatorului Muzeului ceasului din Ploiești. **4 p.**
2. Prezintă, într-un enunț, unul dintre beneficiile oferite de vizitarea muzeului. **4 p.**
3. Notează, pe foaia de concurs, litera în dreptul căreia este scrisă ideea corectă, așa cum apare în textul dat.

Localul propriu muzeului este:

- a) o sală din Palatul Culturii; b) o clădire construită la sfârșitul secolului al XX-lea;
c) o clădire care a aparținut lui Luca Elefterescu. **4 p.**
4. Numește un ceasornicar francez și unul elvețian menționați în text. **4 p.**
5. Precizează, în 6-8 rânduri, câteva etape ale evoluției mijloacelor de măsurare a timpului. **4 p.**

Partea a III-a (50 de puncte)

1. Numește un element comun, identificat în cele două texte. **5 p.**
2. Identifică, în primul text, două personaje cu trăsături de caracter opuse. **5 p.**

3. Scribe denumirile a cinci tipuri de ceasuri regăsite în textele citate. **5 p.**
4. Transcrie, din cele două texte, cinci substantive în cazuri diferite, precizându-le. **5 p.**
5. Exprimă-ți opinia, într-un text de 8-10 rânduri, despre importanța măsurării timpului în viața omului. **10 p.**
6. Prezintă, într-o compunere narativă de 15-20 de rânduri, o întâmplare imaginară, al cărei protagonist să fie *ceasul motanului*. **10 p.**

Notă

În cazul ultimilor doi itemi, la evaluarea răspunsurilor, se vor avea în vedere:

Corectitudinea textului, succesiunea logică a ideilor	2 p.
Respectarea părților unei compuneri	2 p.
Proprietatea termenilor, bogăția și expresivitatea vocabularului	2 p.
Ortografia	2 p.
Punctuația	2 p.

Timpul de lucru: 2 ore

Toate subiectele sunt obligatorii.

Se acordă 10 puncte din oficiu.